

KAIVOSTEN LUPAPROSESSIT:

MITÄ KUNNAN YMPÄRISTÖNSUOJELUVIRANOMAISEN
ON HYVÄ TIETÄÄ?

Lammin päivät 3.10.2018

Ympäristöjuristi Pasi Kallio

Suomen luonnonsuojeluliitto

SÄÄNTELYKEHIKKO

- Kaivoslaki
- Maankäyttö- ja rakennuslaki
- Ympäristönsuojelulaki
- Vesilaki
- Luonnonsuojelulaki
- YVA-laki
- ... poronhoitolaki, erämaalaki, säteilylaki, ydinenergialaki, muinaismuistolaki, maastoliikennelaki, patoturvallisuuslaki...

KAIVOSLAIN LÄHTÖKOHDAT

■ 1 § Lain tarkoitus

- Tämän lain tarkoituksena on **edistää kaivostoimintaa** ja järjestää **sen edellyttämä** alueiden käyttö ja malminetsintä niin, että ne ovat yhteiskunnallisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestäviä. Lain tarkoituksen toteuttaminen **edellyttää yleisten ja yksityisten etujen turvaamista ottaen erityisesti huomioon:**
 - 1) kaivostoiminnan harjoittamisen edellytykset;
 - 2) kiinteistöjen omistajien ja yksityisten haitankärsijöiden oikeusasema;
 - 3) toiminnan vaikutukset ympäristöön ja maankäyttöön sekä luonnonvarojen säästävä käyttö.
- Lain tarkoituksena on myös **turvata kuntien vaikuttamismahdollisuudet sekä yksilön mahdollisuudet vaikuttaa** itseään ja elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon.

■ 7 § Etsintätyö

- **Jokaisella on toisenkin alueella oikeus** kaivosmineraalien löytämiseksi tehdä geologisia mittauksia ja havaintoja sekä ottaa vähäisiä näytteitä, jos toimenpiteistä ei aiheudu vahinkoa eikä vähäistä suurempaa haittaa tai häiriötä (*etsintätyö*).

KAIVOSLAIN LUPAJÄRJESTELMÄ

- Malminetsintälupa ja kaivoslupa
 - Luvan edellytykset (itse asiassa vain kaivoslupa)
 - Luvan esteet
- Lupamääräykset
 - Malminetsintäluvassa ja kaivosluvassa on annettava yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset, esim.
 - Malminetsintälupa:
 - 11) muista yleisen ja yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja luvan edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista.
 - Kaivoslupa:
 - 1) kaivostoiminnasta aiheutuvien haitallisten vaikutusten välttämiseksi tai rajoittamiseksi sekä ihmisten terveyden ja yleisen turvallisuuden varmistamiseksi
- Muu lainsäädäntö
 - Ympäristö- ja vesilupa, LSL:n poikkeusluvat/Natura-arvio ja –hyväksyntä, kaava tai muu suunnitelma

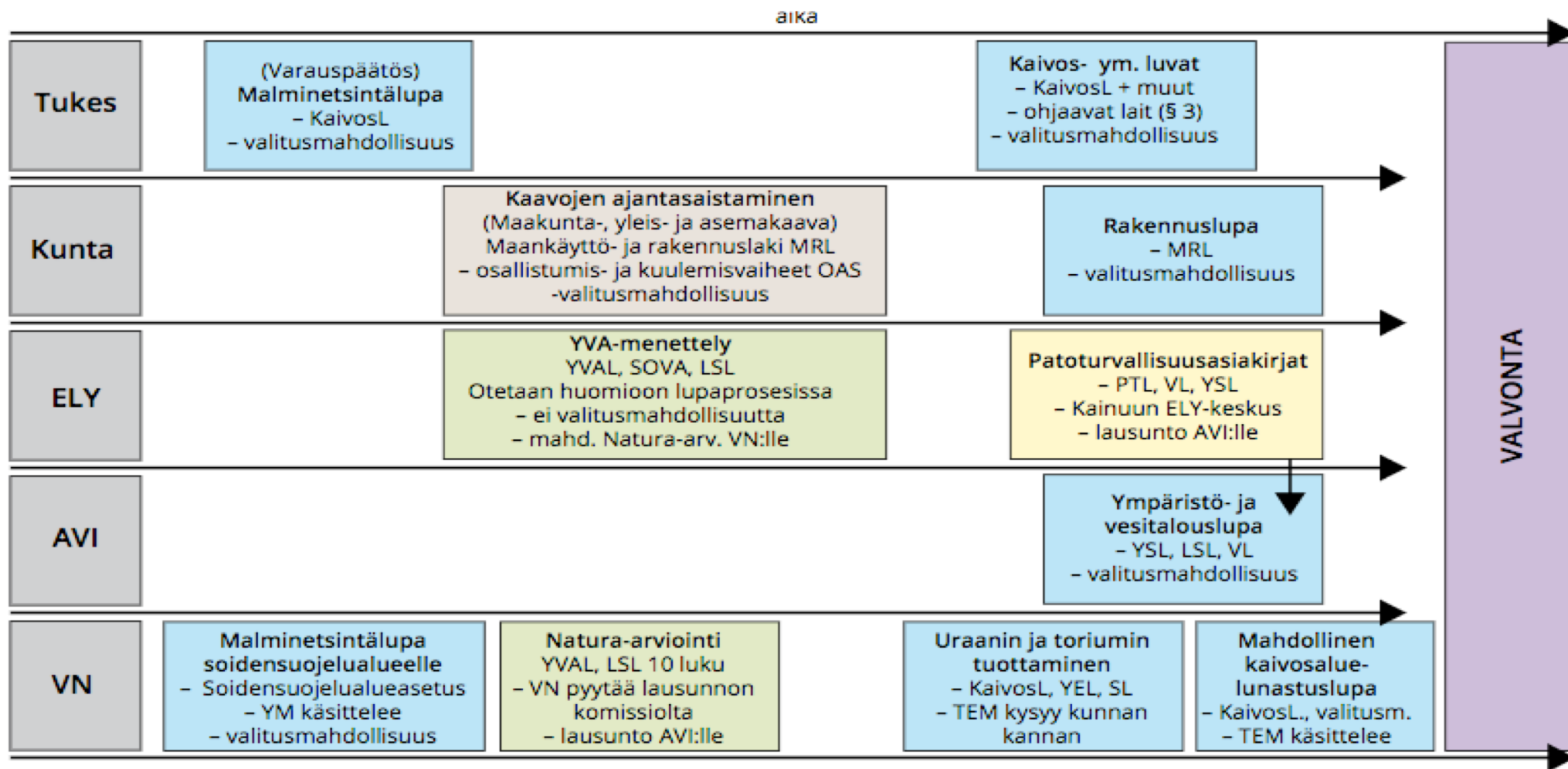

MALMINETSINTÄ- JA KAIVOSLUPA (9/16 §)

- Varaus ei välttämätön tai pakollinen – etuoikeus malminetsintäluvan hakemiseen
- Kaivosviranomaisen lupa (*malminetsintälupa*), jos malminetsintää ei voida toteuttaa 7 §:n mukaan etsintätyönä tai kiinteistön omistaja ei ole antanut siihen suostumustaan.
- Malminetsintälupa on myös oltava, jos:
 - 1) malminetsinnästä voi aiheutua haittaa ihmisten terveydelle tai yleiselle turvallisuudelle, haittaa muulle elinkeinotoiminnalle taikka maisemallisten tai luonnonsuojeluarvojen heikentymistä;
 - 2) malminetsintä kohdistuu uraania tai toriumia sisältävän esiintymän paikallistamiseen ja tutkimiseen; tai
 - 3) lupa on tarpeen tässä laissa tarkoitetun etuoikeuden saamiseksi esiintymän hyödyntämiseen.
- Kaivoksen perustamiseen ja kaivostoiminnan harjoittamiseen on oltava lupa (*kaivoslupa*)

VIRANOMAISVAIHEET

MIHIN KIINNITTÄÄ HUOMIOTA?

- Muut alueen 'kilpailevat' toiminnot ja elinkeinot
 - Matkailu, porotalous, metsätalous ym.
- Vesistövaikutukset
 - Lyhyt- ja pitkäaikaiset
- Kaavoitustilanne
 - Mitä jo on, mitä halutaan?
- Ympäristön olosuhteet
 - Erityispiirteet, mm. Natura
- Vaadittava infrastruktuuri ja muut kunnan toiminnot
 - Tiet, asunnot, koulut, päiväkodit...

KUNNAN KAAVOITUS

- Kunnalla laaja harkintavalta alueiden käytön suunnittelussa
 - Sekä kaavoituksen käynnistämisen että kaavojen sisällön osalta
 - Huomioitava kuitenkin esim. vanhat kaivospiirit
- Kaava strategioiden ja politiikan toteuttamisen väline
 - Kaivosmyönteinen – neutraali – kaivoskielteinen
- Kaivosalueet, niiden apualueet, suojavyöhykkeet, infrastruktuuri
 - Yhteensovittamisen mahdollisuus vai ei?
- Yleiskaava keskeisin väline
 - Mutta maakuntakaavalla ja myös asemakaavalla merkitystä

KUNTA JA KAIVOSLAKI

- Kaivoslain 46 §

- Malminetsintälupaa ja kullanhuuhdontalupaa ei saa myöntää:

- 6) alueelle, jossa luvan mukainen toiminta vaikeuttaisi oikeusvaikutteisen kaavan toteuttamista;

- 7) alueelle, jonka osalta kunta vastustaa luvan myöntämistä kaavoituksesta johtuvasta tai muusta alueiden käyttöön liittyvästä pätevästä syystä, jollei luvan myöntämiselle ole erityistä syytä;

- Kaivoslain 47.4 §

- Kaivostoiminnan tulee perustua oikeusvaikutteiseen kaavaan tai asian tulee muutoin olla riittävästi selvitetty

- Jälkimmäisen merkitys tulkinnallisesti avoin

- Kaivoslain 48 §

- Vaikka kaivosluvan myöntämisen edellytykset täyttyvät eikä luvan myöntämiselle ole tässä laissa säädettyä estettä, **lupaa ei saa myöntää, jos kaivostoiminta aiheuttaa vaaraa yleiselle turvallisuudelle, aiheuttaa huomattavia vahingollisia ympäristövaikutuksia tai heikentää merkittävästi paikkakunnan asutus- ja elinkeino-oloja eikä mainittua vaaraa tai vaikutuksia voida lupamääräyksin poistaa.**

- Ei kunnan valinta, mutta tulkinnassa merkitystä

ESIMERKKI:

HANNUKAISEN KAIVOSHANKE, KOLARI

- Yleis- ja asemakaavat vireillä – lausuntovaihe
- Kaivospiirihakemus – myönnetty, ei lainvoimainen (valitettu)
- Ympäristö- ja vesilupahakemus AVI:ssa – täydennyspyyntöjä toista sataa (mm. 1x119)
- Mukana mm. YVA, Natura 2000, vesipuitedirektiivi
- Ruotsin puolella Palajan kaivos aukesi 2018 – päästöt samaan Muoniojokeen
- Ylläksen matkailukeskus lähistöllä
- Välissä kaivosyhtiön konkurssi – nykyinen jatkoi samoin oikeuksin

